

Moje nejlepší ponory se žraloky v životě se odehrály ve vodách kolem kolumbijského ostrova Malpelo. Není to náhoda. Malpelo je již od roku 1990 přísně chráněno a tato ochrana na papíře je v posledních letech podpořena i vojenskou posádkou sídlící na ostrově, která má k dispozici rychlý člun pro případnou konfrontaci s narušiteli rybího klidu. Pouze vojsko a zbraně mohou ochránit poslední žijící žraloky před asijskou nesmyslnou poptávkou po žraločích ploutvích.

ŽRALOCI

TEXT A FOTOGRAFIE: **MARTIN STRMISKA**

SOUKROMÝ DIVADLO ZVANÉ MALPELO **RÁJ**

V současnosti je Malpelo rájem pro čtyři významné žraločí druhy. V určitém období se zde vyskytuje patrně největší množství **kladivounů bronzových** na světě. Největší populace **žraloků galapážských** se dříve nacházela u galapážského ostrova Wolf, bohužel díky pytláckým nájezdům utrpěla značné ztráty a tak i tento druh je v současnosti nejhojnější na Malpelu. Dalším druhem je **žralok hedvábný**. Mnozí z nás s nimi mají zkušenost z Jardines de la Reina na Kubě, kde díky krmení připlouvá k potápěčským lodím 20-30 jedinců. Na Malpelu, jako na jediném známém místě na světě, probíhá nepravidelná letní migrace samic tohoto druhu a lze najednou bez jakéhokoli

krmení pozorovat několik set až tisíc jedinců. Tento unikátní jev je velmi dobře zachycen v dokumentu BBC „Blue planet“. Nejunikátnějším druhem je **žralok ostrozubý**. Ne že by místní populace byla bůhvíjak početná, ale Malpelo je jediné známé místo na světě, kde potápěči vůbec tohoto žraloka občas potkávají. Z dalších druhů lze na Malpelu potkat žraloky velrybí, černocípé a bělocípé útesové. Z úvodních řádků již pomalu vyplývá, jak mohly vypadat mé životní ponory. Jeden se odehrál loni v červenci a druhý letos v dubnu. S veškerou pokorou děkuji osudu a náhodě, že mi dopřáli prožít něco, o čem jsem téměř přesvědčen, že se již nebude nikdy opakovat.

Malpelo, červenec 2009 – žraloci hedvábní

Po nástupu na loď Inula, patřící mému příteli, mořskému vlku Arvidovi, nemám úplně dobrou náladu. Arvid nás informuje, že poslední dvě safari na Malpelo byly velmi úspěšné, jak co se týče kladivounů, tak hlavně migrací žraloků hedvábných, která se zde objevila znovu po mnoha letech a v takovém množství žraloků vůbec poprvé. Arvid neúprosně chladí náš optimismus. Je téměř nemožné, aby migrace trvala měsíc a půl, máme prostě smůlu. Nu což, nebude to poprvé, kdy si se mnou Malpelo takto pohraje. Již několikrát mi unikl pověstný baitball, obrovské hejno malých ryb, atakované žraloky, delfíny a tuňáky. Vždy čtu

Arvidovi maily, jak spatřili tento úkaz hned následující trip našem. Jen já mám stále smůlu. Vyplouváme a mé touhy se soustředí na kladivouny a „silkáče“ pouštím z hlavy.

Jsme na Malpelu a mydlíme tradiční zkušební ponor na lokalitě Lapared del Naufrago. Jako obvykle si na tento ponor neberu foťák, nasávám informace oblíbeného místa a odhaduji, jaké to letos asi bude. Nikdy jsem zde neviděl víc než dvacet kladivounů, ale ti jsou nyní všude. Odhadem dvě stě „kladívek“ na zkušebním ponoru! „Kam půjdeme teď,“ ptám se Arvida. „No přece na La Gringu, musíme zkusit, jestli tam „silkie“ přece jen nepočkali.“ Ach jo, La Gringa není úplně moje oblíbená

lokalita. Ne že by tam bylo málo života, ale na žraloky jsou přece jen lepší místa. Už si to maluji, žádní silkáči, tak si aspoň zafotím s hejnem kranasů velkookých a nechám se olíbat drzími kanici „leatherbass“. Náš zodiak připlouvá na Gringu a vše je jinak. Již z člunu vidíme, že silkie jsou tu. Těsně pod hladinou se vlní jejich hřbety, na slunci tak nádherně sametově hnědé, což dalo tomuto druhu jeho české i anglické jméno. Co znamená latinské „falciformis“ netuším. Chvějeme se vzrušením a skáčeme do vody. To co v zápětí spatříme, překoná nejen očekávání, ale i nejbujnější potápěčské sny. Toto potápění nebude splněný sen, takový sen jsem nikdy neměl a nemohl mít! Nejen, že žraloci jsou úplně všude, ale nikam neodplouvají a rovněž vůbec nereagují na přítomnost potápěčů. Nekonečné hejno pomalu, jakoby v transu, krouží kolem skály La Gringa. Vypadají opravdu jako zfetovaní. Co se to s nimi děje? Stavím se hejnu do cesty. Těsně přede mnou se rozdělí a za mnou zase uzavře. Měl bych fotit, napadne mě najednou. Pod tlakem zážitku jsem na všechno zapomněl. A nejsem sám. Je nás ve vodě deset, rozdělení do buddy týmů, ale nic neplatí. Potápěči upadají do stejného hejnového transu jako žraloci. Vidím, jak kolegové odplouvají do různých stran se svými hejny, každý chce být sám, se svými žraloky. Po hodině se vynořuji a s Arvidem sbíráme potápěče v okruhu několika set metrů. „Takhle by to děcka příště nešlo,“ naoko se mračí Arvid. Vyprávíme si, co jsme zažili, ale nějak nenačázíme slova. Popíjíme pívko, hledíme před sebe, ale nic nevidíme. Před očima máme jen žraloky. Chceme okamžitě zpátky do vody!

Další dny se zdá, že se děje nemožné. Migrace je zřejmě ve svém úplném vrcholu a žraloků ještě přibývá. Ve finále jsou kolem dokola celého Malpela, vidáme je úplně na všech lokalitách. Po ponoru nejsme schopni žraloky opustit. Po naložení výstroje na zodiak znovu skáčeme do vody pouze se šnorchly a jen tak ležíme na hladině nad kroužícími žraloky. Představte si vánoční prodej kaprů a kád plnou ryb. To mě napadá v leže na hladině nad silkáči. Odhadujeme, že v těsné blízkosti Malpela se nyní musí nacházet kolem deseti tisíc žraloků hedvábných!

Pravděpodobný vrchol zažíváme na lokalitě David, kam si jdeme od žraloků hedvábných „odpočinout“ a chceme si užít pořádná hejna kladivounů. Klesáme na písčité dno do hloubky 38 metrů a čekáme na kladivouny. Ti opravdu připlouvají. Je neuvěřitelná viditelnost, takže téměř z čtyřiceti metrů vidíme odlesky hladiny. Zároveň s kladivouny připlouvají až metr a půl dlouzí draví chňapalové Lutjanus aratus a u hladiny se objevují žraloci hedvábní. Loučí se s námi divadlo Malpelo v jeho nejsilnější herecké sestavě!

Malpelo, duben 2010 – žralok ostrozubý

Na rozdíl od ložského Malpela jsme letos vyráželi s jasným, leč velmi nejistým cílem. Za žralokem ostrozubým. Hlavní sezóna je v lednu až dubnu, nejvíc pozorování je podle dlouholetých statistik první týden v dubnu. Problém je, že začátkem roku 2010 všechny pokusy o pozorování tohoto žraloka ztroskotaly.

Jsme na Malpelu a užíváme si nadprůměrná množství kladivounů na lokalitě Altair de Virginia. Arvid se nepotápí, protože má virózu a neprofoukne uši. No a bez Arvida se k ostrozubákovi nedostaneme. Musí se za ním do 60 m na lokalitě, na které nikdo z nás ještě nebyl. Předposlední den ráno Arvid říká, že to zkusí. Začíná vypouštět nitrox z 15l lahvi, protože do 60 m půjdeme samozřejmě se vzduchem, jiná lepší směs k dispozici není. Zjišťuji, že se mi tak nějak nechce nebo co. Jednak ta hloubka a jednak, letos všechny předchozí ponory za ostrozubákem skončily neúspěšně. Na Altair de Virginia jsou stovky kladivounů a já stále čekám na svoji nej nej kladivouní fotku. „Arvide, já nejdu, šel bych radši na Altair na kladívka,“ nakonec říkám. Arvid se najednou tváří neuvěřitelně zaskočeně a zkroušeně. „No tak dobře, tak jdu,“ přesvědčil mne.

Jsme na lokalitě a skáče do vody. Držím se Arvida a hned vidím, že jeho uši rozhodně nejsou v pořádku. Nicméně asi po dvou minutách se daří profouknout a mydlíme do hlubin. Bohužel, ty dvě minuty způsobily, že nyní v hloubce 45 m kopeme zpět proti proudu na to správné místo. Takový je plán, klesnout do 45 m a jít na dno pouze tehdy, když žraloka spatříme. Je úchvatná viditelnost, občas vidíme kladivouna, ale na dně nic. Zároveň se mi zdá strašně daleko. To není možné, že jsem jen patnáct metrů nad dnem, tam musí být hloubka nejmíň 70 m! Arvid stále usilovně plave proti proudu a já jako vždy s foťákem začínám zaostávat. Naštěstí můj věrný buddy Maruška Zemanová zůstává se mnou. Přestávám sledovat dno a začínám v duchu proklínat tento ponor. To je bláznec, závody v 45 m, to se na to můžu... Arvid s ostatními je již daleko před námi. Marie najednou začne šilet, křičí do automatiky a ukazuje pod sebe dolů. Chudák, říkám si, myslí si určitě že ho vidí. Podívám se směrem, kterým ukazuje a spatřuji cosi, strašně hluboko, čemu dávám 5 % naděje, že by to mohl být žralok. Vůbec se to nehýbe. Nicméně reaguji jako obvykle, když už jsem tu a je naděje, jdu tam. Vypouštím kompletně jacket a padám na ten divný kmen stromu. Raději se vůbec nepodívám na comp. Kmen se pohnul! Jak se blížím, rozeznávám tvar, který tak z nám z Jižní Afriky, tvar žraloka písečného. Jsem na dně, žralok

ŽRALOK OSTROZUBÝ je příbuzným známějšího žraloka písečného, stavbou těla i velikostí je mu velmi podobný. Dorůstá maximální délky 410 cm, takže dospělý jedinec je opravdu obrovský. Zdržuje se obvykle v hloubkách 140 až 180 m a to je hlavní důvod, proč je tento druh potápěčům téměř neznámý. V červené knize IUCN je uváděn jako „zranitelný“ druh. Mapa výskytu uvádí tyto další destinace: východní Japonsko, severozápadní Austrálie, Nový Zéland, severní Yucatán, Biskajský záliv, severozápadní Afrika, jižní Madagascar a dokonce okolí Sicílie a Jaderské moře. Nicméně jsem poctivě progoogloval web a veškeré dostupné fotky ostrozubáka pocházejí pouze z Malpela.

se ke mě točí ocasem a pluje pryč, naštěstí velmi pomalu. Plavu usilovně podél jeho levého boku a daří se mi dostat se k jeho hlavě. První fotka! Je to přepálené, musím trochu srazit blesky. Rvu se s čudlíky mého Ikelite pouzdra, ale nemohu ničím pohnout, díky tlaku vody nic nefunguje, pouze spoušť. Podívám se na computer, 68,3 m. Proboha, já se tu honím se žralokem na vzduch v 70 metrech! Pořizuji celkem sedm fotografií, nafukuji jacket na maximum a brzdím až ve třiceti metrech. Čeká mě celková dekomprese 30 minut. Dívám se pod sebe a pozoruji nejslavnější Marii na světě, hledáčku žraloků, jak stoupá velmi pomalu. Mám trochu obavy, ale Marie je v pohodě a prostě si i ten výstup od ostrozubáka užívá.

Na lodi studuji fotografie a teprve teď vidím, že jsme se u žraloka sešli úplně všichni. Arvid a spol. zpozorovali náš pád do hlubin a vydali se za námi. Také vidím, že žralok je samice, výrazně poznamenaná drsným žraločími milováním. Vykousnutý kus žaber a potrhaná prsní ploutev ukazují na opravdu divokého partnera, ale také na naději, že tento druh snad v nejbližších letech nevyhyne.

„Lucky boy,“ říká Arvid na lodi a usmívá se. Rudé slunce se dotýká pacifického horizontu, desetitisíce terejů maskových se vrací do svých hnízd. Pijeme pivo Atlas a Jorge připravuje večeri. Malpelo je náš soukromý ráj, jediná potápěčská loď s deseti potápěči, ptáci a žraloci. ☒

HOLLIS
NO LIMIT

NOVÁ ZNAČKA
výrobce potápěčského
vybavení na našem trhu.

NOVINKA

Podrobnosti na
www.deepndown.cz

DEEP'N' DOWN

Blahnikova 5, 130 00 Praha 3, ČR
Tel.: (+420) 222 540 391, Fax: (+420) 222 541 075
Gsm: (+420) 603 552 112
e-mail: shop@deepndown.cz

www.deepndown.cz